

RÅDETS DIREKTIV

af 18. december 1986

om samordning af medlemsstaternes lovgivning om selvstændige handelsagenter

(86/653/EØF)

RÅDET FOR DE EUROPÆISKE
FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab, særlig artikel 57, stk. 2, og artikel 100,

under henvisning til forslag fra Kommissionen ⁽¹⁾,

under henvisning til udtalelse fra Europa-Parlamentet ⁽²⁾,

under henvisning til udtalelse fra Det økonomiske og sociale Udvalg ⁽³⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

Begrænsningerne i etableringsfriheden og den frie udveksling af tjenesteydelser for formidlervirksomhed inden for handel, industri og håndværk blev ophævet ved direktiv 64/224/EØF ⁽⁴⁾;

inden for Fællesskabet har forskellene mellem de nationale lovgivninger om handelsagentur mærkbar indflydelse på konkurrencevilkårene og på de vilkår, hvorunder dette hverv udøves, og de kan have uheldig indflydelse på handelsagenters retsbeskyttelse i forhold til deres agenturgivere samt på retssikkerheden i handelssamkvemmet; desuden vanskeliggør disse forskelle i mærkbart omfang indgåelse og gennemførelse af aftaler om handelsagentur mellem en agenturgiver og en handelsagent med forretningssted i forskellige medlemsstater;

samhandelen mellem medlemsstaterne bør foregå på samme vilkår som på et enhedsmarked, hvilket indebærer en indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes retssystemer, for så vidt det er nødvendigt af hensyn til fællesmarkedets funktion; reglerne om lovkonflikter fjerner ikke de omtalte ulemper for handelsagentur, selv ikke efter udarbejdelse af ensartede regler, og gør derfor ikke den foreslåede harmonisering overflødig;

i denne henseende er det først og fremmest retsforholdet mellem handelsagenten og agenturgiveren, der bør tages i betragtning;

der bør ved harmonisering på et stadigt stigende niveau af medlemsstaternes lovgivning om handelsagenter tages udgangspunkt i principperne i artikel 117 i traktaten;

for visse medlemsstater, for hvilke det kræver en særlig indsats at tilpasse deres lovgivning til direktivets krav, navnlig vedrørende godtgørelsen efter ophør af kontraktforholdet mellem agenturgiveren og handelsagenten, bør der gælde længere overgangsfrister —

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

KAPITEL I

Anvendelsesområde

Artikel 1

1. De i dette direktiv fastsatte harmoniseringsforanstaltninger finder anvendelse på medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om forholdet mellem handelsagenter og disses agenturgivere.

2. Ved handelsagent forstås i dette direktiv en selvstændig mellemmand, som er vedvarende antaget til at formidle salg eller køb af varer for en anden person, i det følgende benævnt agenturgiveren, eller til at formidle og afslutte sådanne forretninger i agenturgiverens navn og for dennes regning.

3. En handelsagent i henhold til dette direktiv kan bl.a. ikke være:

- en person, som ved stillingsbemyndigelse kan forpligte et selskab eller en sammenslutning;
- en medindehaver, der er lovligt bemyndiget til at forpligte de øvrige medindehavere;
- en af retten udmeldt bestyrer, likvidator eller kurator i et konkursbo.

Artikel 2

1. Dette direktiv finder ikke anvendelse på

- handelsagenter, som ikke modtager vederlag for deres virksomhed;

⁽¹⁾ EFT nr. C 13 af 18. 1. 1977, s. 2 og EFT nr. C 56 af 2. 3. 1979, s. 5.

⁽²⁾ EFT nr. C 239 af 9. 10. 1978, s. 17.

⁽³⁾ EFT nr. C 59 af 8. 3. 1978, s. 31.

⁽⁴⁾ EFT nr. 56 af 4. 4. 1964, s. 869/64.

- handelsagenter, i det omfang de arbejder på varebørser eller råvaremarkeder;
- det organ, der er kendt under betegnelsen »Crown Agents for Oversea Governments and Administrations«, og som er oprettet i Det forenede Kongerige i medfør af loven af 1979 om »Crown Agents«, eller dets datterselskaber.

2. Hver medlemsstat kan fastsætte, at direktivet ikke skal finde anvendelse på personer, hvis virksomhed som handelsagent anses for at være en bibeskæftigelse ifølge loven i denne medlemsstat.

KAPITEL II

Rettigheder og forpligtelser

Artikel 3

1. Handelsagenten skal under udøvelsen af sin virksomhed varetage agenturgiverens interesser og handle loyalt og redeligt.
2. Handelsagenten skal især:
 - a) på passende vis bestræbe sig på at formidle og i givet fald afslutte de ham pålagte forretninger;
 - b) give agenturgiveren alle de nødvendige oplysninger, han er i besiddelse af;
 - c) overholde rimelige instrukser fra agenturgiveren.

Artikel 4

1. Agenturgiveren skal over for handelsagenten handle loyalt og redeligt.
2. Agenturgiveren skal især:
 - a) stille det nødvendige materiale, som vedrører de pågældende varer, til rådighed for handelsagenten;
 - b) skaffe handelsagenten de oplysninger, som er nødvendige for agenturkontraktens gennemførelse, navnlig underrette ham inden for en rimelig frist, så snart agenturgiveren kan forudse, at agenturforretningernes omfang bliver væsentligt mindre end det, handelsagenten normalt kunne have forventet.
3. Agenturgiveren skal inden for en rimelig frist underrette handelsagenten om sin accept eller sit afslag eller om manglende gennemførelse af en agenturforretning, som denne har formidlet.

Artikel 5

Parterne kan ikke fravige artikel 3 og 4.

KAPITEL III

Vederlag

Artikel 6

1. Såfremt parterne ikke har truffet nogen aftale herom og med forbehold af medlemsstaternes ufravigelige retsfor skrifter om vederlagets størrelse, har handelsagenten ret til det vederlag, som på det sted, hvor han udøver sin virksomhed, er sædvanligt for agenter for varer af den art, som er genstand for agenturkontrakten. Er der ikke på stedet noget sådant sædvanligt vederlag, har handelsagenten ret til et rimeligt vederlag, hvorved alle de forretningen vedrørende omstændigheder tages i betragtning.

2. Enhver del af vederlaget, der varierer efter forretningernes antal eller størrelse, betragtes ved anvendelsen af dette direktiv som provision.

3. Artikel 7 til 12 finder kun anvendelse, såfremt handelsagenten helt eller delvis betales gennem provision.

Artikel 7

1. Handelsagenten har ret til provision af en agenturforretning, der afsluttes i agenturkontraktperioden,

- a) såfremt den er afsluttet ved hans medvirken, eller
- b) såfremt den er afsluttet med en tredjemand, som han tidligere har skaffet som kunde for så vidt angår lignende forretninger.

2. For forretninger, der afsluttes i agenturkontraktperioden, har handelsagenten ligeledes ret til provision,

- såfremt han har fået overdraget et bestemt geografisk område eller en bestemt kundekreds, eller
- såfremt han har eneret med hensyn til et bestemt område eller en bestemt kundekreds,

og forretningen er afsluttet med en kunde, der hører til dette område eller denne kundekreds.

Medlemsstaterne indfører et af de ovennævnte to led omhandlede alternativer i deres lovgivning.

Artikel 8

Handelsagenten har ret til provision af en agenturforretning, som er afsluttet efter kontraktens ophør,

- a) såfremt forretningen hovedsagelig er bragt i stand ved den virksomhed, han har udfoldet i agenturkontrakt-

perioden, og den afsluttes inden for en rimelig tid efter kontraktens ophør, eller

- b) såfremt agenturgiveren eller handelsagenten, i overensstemmelse med betingelserne i artikel 7, har modtaget tredjemands ordre før agenturkontraktens ophør.

Artikel 9

Handelsagenten har ikke ret til den i artikel 7 omhandlede provision, hvis den foregående agent i medfør af artikel 8 har erhvervet ret dertil, medmindre det i betragtning af omstændighederne er rimeligt at dele provisionen mellem agenterne.

Artikel 10

1. Retten til provision erhverves, så snart og i det omfang en af følgende begivenheder indtræffer:

- a) agenturgiveren har gennemført forretningen, eller
b) agenturgiveren i henhold til aftalen med tredjemand skulle have gennemført forretningen, eller
c) tredjemand har gennemført forretningen.

2. Retten til provision erhverves senest, når tredjemand har gennemført sin del af forretningen eller skulle have gjort dette, såfremt agenturgiveren havde gennemført sin del deraf.

3. Provisionen skal afregnes senest den sidste dag i måneden efter det kvartal, hvor retten hertil blev erhvervet.

4. Stk. 2 og 3 kan ikke ved aftale fraviges til skade for handelsagenten.

Artikel 11

1. Retten til provision kan kun bortfalde, hvis og i det omfang

- det godtgøres, at kontrakten mellem tredjemand og agenturgiver ikke gennemføres, og
- den manglende gennemførelse ikke skyldes omstændigheder, som kan tilregnes agenturgiveren.

2. De provisionsbeløb, som handelsagenten allerede har modtaget, tilbagebetales, hvis retten hertil er bortfaldet.

3. Stk. 1 kan ikke ved aftale fraviges til skade for handelsagenten.

Artikel 12

1. Senest den sidste dag i måneden efter det kvartal, hvor provisionen er erhvervet, sender agenturgiveren handels-

agenten en nota over erhvervet provision. Denne nota skal indeholde alle væsentlige oplysninger, der har tjent som grundlag for beregning af provisionsbeløbene.

2. Handelsagenten har ret til at kræve, at der gives ham alle de oplysninger, især uddrag af regnskabet, der er til rådighed for agenturgiveren, og som er nødvendige for, at agenten kan efterprøve rigtigheden af de provisionsbeløb, der tilkommer ham.

3. Stk. 1 og 2 kan ikke ved aftale fraviges til skade for handelsagenten.

4. Dette direktiv berører ikke de nationale bestemmelser i de medlemsstater, der anerkender handelsagentens ret til indsigt med agenturgiverens regnskaber.

KAPITEL IV

Agenturkontraktens indgåelse og ophør

Artikel 13

1. Hver af parterne har på begæring ret til fra den anden part at modtage et underskrevet dokument med angivelse af kontraktens vilkår, herunder eventuelle senere aftalte vilkår. Der kan ikke gives afkald på denne ret.

2. Uanset stk. 1 kan en medlemsstat foreskrive, at en agenturkontrakt kun er gyldig, hvis den er indgået skriftligt.

Artikel 14

Er en kontrakt indgået for en bestemt periode, og videreføres den efter periodens udløb af de to parter, anses den for ændret til en kontrakt, der er indgået på ubestemt tid.

Artikel 15

1. Såfremt kontrakten er indgået på ubestemt tid, kan hver af parterne opsiges den med et opsigelsesvarsel.

2. Opsigelsesvarslet er for det første år af kontraktperioden på en måned, for det påbegyndte andet år af kontraktperioden på to måneder, for det påbegyndte tredje og for de følgende år af kontraktperioden på tre måneder. Parterne kan ikke aftale kortere opsigelsesvarsler.

3. Medlemsstaterne kan fastsætte opsigelsesvarslet for det fjerde år af kontraktperioden til fire måneder, for det femte år af kontraktperioden til fem måneder og for det sjette

og alle følgende år af kontraktperioden til seks måneder. De kan fastsætte, at parterne ikke kan aftale kortere opsigelsesvarsler.

4. Aftaler parterne længere opsigelsesvarsler end de i stk. 2 og 3 nævnte, må opsigelsesvarslet ikke være kortere ved opsigelse fra agenturgiverens side end ved opsigelse fra handelsagentens side.

5. Medmindre parterne har truffet anden aftale, skal opsigelse ske til udgangen af en kalendermåned.

6. Denne artikel anvendes på en kontrakt, der er indgået for en bestemt periode, og som i medfør af artikel 14 ændres til en kontrakt, der er indgået på ubestemt tid, således at der ved beregningen af opsigelsesvarslet også tages hensyn til den forudgående bestemte periode.

Artikel 16

Dette direktiv berører ikke medlemsstaternes regler om adgang til at hæve kontrakten uden varsel

- a) som følge af, at en af parterne helt eller delvis har undladt at opfylde sine forpligtelser,
- b) som følge af ekstraordinære omstændigheder.

Artikel 17

1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at handelsagenten ved kontraktforholdets ophør får godtgørelse i henhold til stk. 2 eller skadeserstatning i henhold til stk. 3.

- 2. a) Handelsagenten har ret til en godtgørelse, såfremt og i det omfang
 - han har skaffet agenturgiveren nye kunder eller i betydeligt omfang har øget forretningerne med den bestående kundekreds, og forretningsforbindelserne med disse kunder fortsat vil give agenturgiveren betydelige fordele, og
 - betaling af godtgørelse er rimelig under hensyn til samtlige omstændigheder, herunder navnlig handelsagentens tab af provision af forretninger med disse kunder. Medlemsstaterne kan fastsætte, at disse omstændigheder ligeledes kan omfatte anvendelse af en konkurrenceklausul som defineret i artikel 20.
- b) Godtgørelsen kan ikke overstige et beløb svarende til en årlig godtgørelse, der beregnes på grundlag af handelsagentens gennemsnitlige årlige vederlag i de sidste fem år; hvis kontrakten er indgået for mindre end fem år siden, beregnes godtgørelsen på grundlag af det gennemsnitlige vederlag i perioden.

- c) Ydelse af denne godtgørelse er ikke til hinder for, at agenten kan påberåbe sig skadeserstatning.

3. Handelsagenten har ret til erstatning for den skade, som ophøret af hans forhold til agenturgiveren forvolder ham.

Sådan skade opstår hovedsagelig, når kontrakten ophører under omstændigheder,

- der berøver handelsagenten provisionsbeløb, som ville have tilkommet ham i tilfælde af normal opfyldelse af kontrakten, samtidig med at agenturgiveren opnår væsentlig fordel af handelsagentens indsats;
- og/eller under omstændigheder, hvor handelsagenten ikke har kunnet afskrive de omkostninger og udgifter, som han efter henstilling fra agenturgiveren har afholdt med henblik på opfyldelse af kontrakten.

4. Retten til godtgørelse i henhold til stk. 2 eller skadeserstatning i henhold til stk. 3 består tillige, når kontraktforholdet ophører som følge af handelsagentens død.

5. Handelsagenten fortaber retten til godtgørelse i de i stk. 2 nævnte tilfælde eller skadeserstatning i de i stk. 3 nævnte tilfælde, hvis han ikke inden et år fra kontraktforholdets ophør har meddelt agenturgiveren, at han vil gøre sine rettigheder gældende.

6. Inden for en frist på otte år efter meddelelsen af dette direktiv forelægger Kommissionen Rådet en beretning om gennemførelsen af denne artikel og forelægger det eventuelt ændringsforslag.

Artikel 18

Godtgørelsen eller erstatningen i henhold til artikel 17 skal ikke udbetales,

- a) hvis agenturgiveren hæver kontrakten på grund af en misligholdelse, som kan tilregnes handelsagenten, og som i medfør af national lovgivning giver adgang til at hæve kontrakten uden varsel;
- b) hvis handelsagenten hæver kontrakten, medmindre dette er berettiget som følge af omstændigheder, der skyldes agenturgiveren, eller som følge af alder, svagelighed eller sygdom hos handelsagenten, således at det ikke med rimelighed kan kræves af ham, at han fortsætter sin virksomhed;
- c) hvis handelsagenten efter aftale med agenturgiveren overfører sine rettigheder og forpligtelser ifølge agenturkontrakten til en anden.

Artikel 19

Parterne kan ikke, før kontrakten er ophørt, fravige artikel 17 og 18 til skade for handelsagenten.

Artikel 20

1. Med henblik på dette direktiv betegnes en aftale, som begrænser handelsagentens udøvelse af erhvervsvirksomhed efter kontraktens ophør, som en konkurrenceklausul.
2. En konkurrenceklausul er kun gyldig, hvis og i det omfang den
 - a) er indgået skriftligt, og
 - b) vedrører det geografiske område eller den kundekreds og det geografiske område, som handelsagenten har fået tildelt, samt de varetyper, som han havde i agentur i henhold til kontrakten.
3. Konkurrenceklausulen kan højst gælde i to år efter kontraktens ophør.
4. Denne artikel berører ikke nationale retsregler, som fastsætter andre restriktioner for konkurrenceklausulernes gyldighed eller anvendelse, eller som fastsætter, at domstolene kan begrænse parternes forpligtelser i henhold til en sådan aftale.

KAPITEL V

Almindelige og afsluttende bestemmelser

Artikel 21

En medlemsstat har ikke i henhold til nogen bestemmelse i dette direktiv pligt til at kræve offentliggørelse af oplysninger, hvis sådan offentliggørelse er uforenelig med samfundsinteresser i den pågældende stat.

Artikel 22

1. Medlemsstaterne sætter inden den 1. januar 1990 de nødvendige bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv. De underretter straks Kommissionen herom. Disse bestemmelser finder i det mindste anvendelse på de kontrakter, der indgås efter bestemmelsernes ikrafttræden.

De finder anvendelse på løbende kontrakter senest den 1. januar 1994.

2. Fra meddelelsen af dette direktiv fremsender medlemsstaterne til Kommissionen teksten til de vigtigste administrative eller ved lov fastsatte bestemmelser, som de udsteder på det af dette direktiv omfattede område.

3. Imidlertid ændres datoen den 1. januar 1990 i stk. 1, første afsnit, for så vidt angår Irland og Det forenede Kongerige til den 1. januar 1994.

For så vidt angår Italien ændres nævnte dato til den 1. januar 1993 med hensyn til de forpligtelser, der følger af artikel 17.

Artikel 23

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den 18. december 1986.

På Rådets vegne
M. JOPLING
Formand